

הבדלים בין המינים בלמידה מרחוק – סקירה

אושרה לרר שייב, היחידה לשוויון בין המינים בחינוך, משרד החינוך

העת הזו מציבה בפנינו, מורות ומורים, אתגרים רבים ומניחה לפתחנו את פיצוח הלמידה מרחוק. כמו לכל תחום בחיים, גם ללמידה מרחוק יש היבטים מגדריים והבדלים בין המינים אצל התלמידות והתלמידים בסגנון הלמידה, במאפייני תקשורת, במכוננות ללמידה, בוויסות עצמי ובהשפעה על ההישגים.

לפי [מחקר שנעשה באוניברסיטת קולומביה](#)¹ בקרב תלמידים ותלמידות בתיכון שהשתתפו בארבעה-עשר קורסים מקוונים (On line), עולה כי קיימים הבדלים בין המינים בלמידה מקוונת: ביחסי הגומלין וההתנהגות במהלך הלמידה ובביצועים (הישגים) בסיומה. התלמידות היו פעילות יותר מהתלמידים במהלך הלמידה, בצפייה, בפרסום תגובות ודיון. מעורבות זו שלהן ניבאה ציונים גבוהים יותר בסיום הקורסים. המתאם בין מידת המעורבות והציון הסופי נמצא חזק יותר אצל תלמידים מאשר אצל תלמידות. בקרב אלה שקיבלו ציונים נמוכים, נמצא כי תלמידות היו פעילות יותר מתלמידים: הן קראו יותר תגובות ופרסמו יותר תגובות ארוכות.

מחקרים קודמים מצאו כי תלמידות פעילות יותר מתלמידים בלמידה מרחוק בכך שהן משלימות יותר משימות, בעלות יכולת ויסות עצמי טובה יותר וביצועיהן גבוהים יותר. רמות האינטראקציה הבין-אישית הגבוהות שלהן מביאות אותן לתוצאות ולהישגים גבוהים יותר. לנשים כישורי תקשורת ברשת טובים יותר מאשר לגברים. תלמידות הראו יכולות עיבוד טובות יותר מתלמידים בדיונים מקוונים.

מרבית המחקרים בתחום זה נעשו בקרב סטודנטים וסטודנטיות להשכלה גבוהה. נמצא קשר בין רמת מעורבות בלמידה לבין הישגים גבוהים ושביעות רצון מהלמידה. במחקר שנעשה בקולומביה על למידה מרחוק נבחנו משתנים הקשורים בתדירות ובזמן: מספר הכניסות, מספר העמודים שביקרו בהם, מספר המטלות שהוגשו, הזמן שהוקדש למערכת ועוד. נמצא כי תלמידות היו פעילות יותר בלמידה מקוונת בחמישה תחומים:

¹ [Gender Differences in Online High School Courses](#)

1. מספר הימים שבהם פעלו באתר הלמידה
2. מספר הכניסות לאתר הלמידה
3. משך השהות והפעילות באתר
4. הודעות ותגובות שנקראו באתר
5. הודעות ותגובות שנכתבו באתר

התלמידות היו פעילות יותר בלמידה, הן התחברו לעתים תכופות יותר לקורס, בילו זמן התחברות רב יותר בתוך אתרי הקורסים, קראו יותר דיונים, הודעות ותגובות בהקשר לקורס, פרסמו בעצמן הודעות, תגובות ודיונים רבים יותר.

בממוצע תלמידות הגיעו להישגים טובים מתלמידים, למרות זאת הקשר בין פעילות אינטנסיבית בקורס לבין ההישגים אצל התלמידים חזק יותר מאשר אצל התלמידות. במילים אחרות, ככל שהתלמידים (הבנים) היו פעילים יותר, כך הישגיהם היו גבוהים יותר. לא נמצא מתאם אצל התלמידות בין האינטנסיביות בלמידה לבין ההישגים.

גם בפעילות עצמה נצפו הבדלים בין המינים. תלמידים נטו להגיב להודעות ראשונות שבהן נתקלו, בעוד שתלמידות קראו הודעות רבות ובחרו לאילו מהן להתייחס. ממצא זה יכול להצביע לא רק על חריצות רבה יותר של תלמידות אלא גם על מכוונות גדולה יותר של תלמידות ליצירת תקשורת ואינטראקציה.

במחקרים נוספים נמצאו ממצאים דומים לגבי מעורבות ופעילות של תלמידות לעומת תלמידים.² תלמידות פעילות יותר, ולכן, לדעת החוקרים, מגיעות להישגים גבוהים יותר.

ההנחה הרווחת היא כי נשים, סטודנטיות ותלמידות לומדות למידה אפקטיבית יותר בסביבת למידה מקוונת.³ ההנחה מתבססת על ממצאים שהוזכרו כאן קודם: מתודולוגיות למידה אפקטיביות יותר ויכולת יצירת קשרים ואינטראקציות גם בסביבה מקוונת. אינטראקציה בלמידה נמצאה במתאם גבוה גם אצל סטודנטים וגם אצל סטודנטיות עם הישגים גבוהים. במחקר שנערך בקורס מקוון של האוניברסיטה הפתוחה במתמטיקה ובהיסטוריה, נמצא כי לסטודנטיות הישגים גבוהים יותר בלמידה מקוונת מאשר לסטודנטים וכי אחוז גדול מהן ביחס לסטודנטים התמיד בלמידה ולא נשר.

ממצאים אלה מצביעים על הצורך להיות מכווני הוראה רגישת מגדר גם בהוראה מקוונת ובלמידה מרחוק. הישגי התלמידים הצביעו על הישגים גבוהים יותר בקרב תלמידים ותלמידות שהיו אקטיביים יותר בלמידה, שיצרו אינטראקציות מקוונות ולא מקוונות עם המרצים והמרצות.

² [Are there gender differences in e-learning use and assessment? Evidence from an interuniversity online project in Europe](#) 2010

³ Gender differences in online participation

כמו בלמידה המסורתית, כך בלמידה מרחוק, לתלמידות הישגים גבוהים יותר, מיומנויות ואסטרטגיות למידה טובות יותר. חשוב לשים לב לתלמידים בכיתה הווירטואלית ולכוון אותם למעורבות פעילה בלמידה הקשורה, אצלם במיוחד, להישגים גבוהים יותר.

לסיכום, חשוב מאוד, אפוא, לעודד למידה פעילה וקשר אישי עם התלמידים והתלמידות: לתגמל גם תלמידות וגם תלמידים, לעודד כניסה לקורס המקוון, לעודד קריאת הודעות ותגובות והשתתפות בדיונים. תלמידים ותלמידות שהישגיהם נמוכים למרות פעילות גבוהה בלמידה צריכים הכוונה לניצול יעיל של הזמן ופיתוח מיומנויות למידה מרחוק.

התמונה מתוך [Pikist](#), מאגרי תמונות לשימוש חופשי

סמדר גלעד, עריכה לשונית